

DĚJINY MÉDIÍ A JEJICH REFLEXE V SOUČASNÉ MEDIÁLNÍ HISTORIOGRAFII

Jana Bachová

Studie vznikla v rámci výzkumného záměru MSM0021620841 Rozvoj české společnosti v EU: výzvy a rizika.

The study deals with media history in contemporary historiography, deal with its development, problems and specifics. Media history is young, interdisciplinary branch, its own history started to write in the beginning of 20. century. One of the fundamental problems is a lack of own methodology, it use methodology of social science, history, economy or human science. The first part is about main questions in this branch: subject, who makes it, methodology, and entities of place, time and content. In subject there are four great fields (area) of research: history of institutions, history of technologies, history of programmes and production and history of influence and users. The second part is about historiography of press, photography, movies, radio and TV broadcasting and new media.

Keywords: contemporary historiography, media history, press, photography, movies, radio, TV, new media

Úvod

Předkládaná studie se snaží čtenáři přiblížit dějiny médií jako vědní obor, který má svá specifika, své problémy a svůj vývoj. Prozatím bohužel neexistuje ucelená monografie, která by se tímto tématem zabývala, jednotlivé poznatky představují dílčí studie, encyklopedická hesla, časopisecké články a úvody do studií médií¹. Práce převážně vychází z článkové rešerše v elektronických oborových databázích² a pokrývá období uplynulých deseti let.

Dějiny médií v historiografii

Dějiny médií jako vědní disciplína se začaly etablovat až na přelomu 19. a 20. století, patří tedy mezi relativně mladé obory. Je pro ně charakteristická interdisciplinarita, velmi úzce jsou spojené s historií, sociálními a humanitními vědami a ekonomikou.

Podobně jako jiné vědní disciplíny se snaží zodpovědět několik základních otázek, a to zejména co je **objektem** zkoumání (čím je zajímavý a badatelsky přínosný), kdo je **subjektem** (kdo se dějinami médií zabývá z badatelského či profesního hlediska), jaká je **metodika a metodologie**. Dále pak to jsou entity **místa** (geografické určení či zarámování), **času** (proměny vnímání dějin médií jako vědecké disciplíny v čase a její vývoj) a **tématu** (co se objevovalo v médiích, jak a proč).

Při samotném zpracování je důležité rozlišovat dějiny komunikace, dějiny médií a dějiny žurnalistiky, i když tyto disciplíny spolu úzce souvisí. U dějin komunikace jde

o mluvený jazyk, řeč a jejich vývoj, u dějin médií se jedná již o využití komunikačních prostředků ve vizuální, auditivní či audiovizuální podobě (viz dále). Dějiny žurnalistiky se zabývají praktickou prací novinářů a jejími specifiky a problémy.

Jednou z klíčových otázek při studiu dějin médií je, kam je zařadit, zda je pokládat za dějiny umění, sociální dějiny nebo dějiny médií ve vlastním slova smyslu. Co se týče rozhlasu, televize a filmu, převažuje orientace na dějiny umění. Naopak u „textových“ médií se hovoří spíše o dějinách médií v užším slova smyslu. Výrazný vliv mají také sociální dějiny (dějiny společnosti, společenského vývoje, dějiny každodennosti), přičemž dějiny médií představují jejich část. Do dějin médií v užším slova smyslu spadají také např. dějiny jednotlivých profesních skupin.

Výraznější změny v pojetí dějin médií nastaly s nástupem digitálních médií, v této souvislosti lze hovořit o tzv. technicky orientovaných dějinách médií. Média jsou zde pojímána jako technicko-kulturní systém, tedy nejdříve se zkoumá jejich evoluce a vnitřní logika a teprve poté jejich dopad v sociální sféře. V této souvislosti lze konstatovat, že sociální podmínky médií nepodmiňují technické, ale naopak, technické podmínky podmiňují sociální, a to nejen v současnosti, ale i v minulosti, za příklad může posloužit např. členění jednotlivých epoch, jejichž mezníky tvoří nástup nového média (nové technologie). Dále vyvstává otázka, kdy se technický vynález stane médiem, protože nové technologie jsou často ve výsledku využívány jinak, než byl jejich původní záměr³.

¹ *Einführung in die Publizistikwissenschaft*. Heinz BONFADELLI, Otfried JARREN, Gabrielle SIEGERT (Hrsg.). 2. Aufl. Berne : Haupt, 2005. 619 s. (UTB Kommunikationswissenschaft, 2170). ISBN 3-8252-2170-9; HICKEITHIER, Knut. *Mediengeschichte*. In: *Einführung in die Medienwissenschaft*. Gebhart Rusch (Hrsg.). 1. Aufl. Wiesbaden: Westdeutscher Verlag, 2002. 393 s. ISBN 3531133233

² Multioborové databáze Ebsco, ProQuest, SAGE, JSTOR, dále byly využity „jádrové“ časopisy *Media History*, *Journalism History*, *American Journalism*, *Journalism and Mass Communication Quarterly*, *The Radio Journal*, *Westminster Papers in Communication and Culture*, *Journalism and Communication Monographs*.

³ Více viz článek Carin Aberg *When the „Wireless“ became Radio* ve sborníku *Media history: Theories, Methods, Analysis*, s. 109-133. Na příkladu rozhlasu uvádí, že rozhlas jako masové médium neudělal vynález bezdrátové technologie, ale sociální a kulturní kontext, který to umožnil.

Článek Eugenie M. Palmgiano „Re-constructing Media History“⁴ rozvíjí myšlenku, kdy je historie pojímána jako konstrukt událostí minulých vytvořený určitou autoritou z oblasti historie. Podle autorky je konstrukt legitimní cesta k tomu, jak zarámovat minulost. Používá k tomu kategorie **čas, místo a téma** a pomocí těchto kategorií vytváří nový konstrukt. Uvádí příklad na dějinách tisku, které jsou badatelsky podchyceny nejvíce. Ty jsou nejčastěji zpracované jako lokální téma, tedy na území jednoho státu, či oblasti, jen velmi zřídka nadnárodně.

Základní otázky

Objekt (co)

Základem při jakémkoliv bádání je určit samotný objekt studia. Při studiu dějin médií vyvstávají dvě základní otázky: za prvé, co je objektem zkoumání, co je zajímavého na jejich dějinách a z jakého důvodu jsou zajímavé, a za druhé, jaké koncepty zobrazení se používají⁵.

V rámci historicko-mediálního zobrazení lze objekt zkoumání rozdělit na tři velké oblasti:

- 1) Dějiny uměleckých médií, resp. dějiny umění, což zahrnuje literaturu, hudbu či výtvarné umění. Mediální aspekt zde není brán tematicky, ale jako historiografie obsahu a uměleckého spodobnění. U dějin literatury se klade důraz na obsah, formy, tvůrčí způsob, ale zřídka kdy se diskutuje o medialitě knih nebo kalendářů, dějiny nakladatelství nebo knihoven se připomínají jen zřídka.
- 2) Dějiny techniky a jejich odlišný vývoj v oblasti tisku, filmu, rozhlasu, televize a nových médií. Do této kategorie spadají dějiny techniky jako takové, dějiny institucí a komunikátorů (vysílatelů), ale také vývoj programů. Zde měla na dějiny médií výrazný vliv institucionalizace.
- 3) Dějiny mediálních technologií, kde se pozornost soustřeďuje na popis jednotlivých epoch, chronologie a profilové studie.

Druhá otázka je, jaké koncepty zobrazení se používají a jak organizují poznatky o médiích. Pro zobrazení, resp. způsob zpracování lze využít několik metod, které se navzájem prolínají. Mezi nejčastěji používané patří tzv. kronikářský způsob (data jsou řazena chronologicky), dále pak biografie a autobiografie významných osobností (včetně stále více se rozvíjející oral-history), studie delšího časového horizontu nebo studie zpracovávané napříč spektrem.

Zkoumání dějin médií lze rozčlenit do čtyř velkých oblastí:

1) dějiny institucí – jako dějiny komunikátorů a jejich institucí

Při zkoumání se badatelé zaměřují na politické a ekonomické podmínky organizačního vývoje a na jeho členění. Při zpracování a hodnocení je nutné brát v úvahu i širší společenský kontext, nezaměřovat se jen na vývoj dané instituce, neboť poté zákonitě dochází ke zkratkovitosti a chybné interpretaci. Institucionalizovaná média slouží nejen společenské komunikaci, ale zároveň také produkují osamostatněné, fixované a tím archivovatelné produkty. Noviny a ča-

sopisy, ale i filmová produkce a rozhlasové a televizní vysílání představují nejen pramen v historickém bádání, ale zároveň také materiál pro zkoumání sebe sama jako objektu.

2) dějiny techniky – jako dějiny mediálních technologií

Do této oblasti patří vývoj techniky a technologie jako takové. Zachycení jejich vývoje a dějin je poněkud problematické, kvůli jejich rychlému vývoji jsou hůře zpracovatelné. Pro rekonstrukci vývoje techniky a zároveň vývoje médií je zachycení rozvoje technologií a jejich vlivu na další oblasti důležité. Spadají sem i biografické studie vynálezců, konstruktérů, inženýrů, techniků aj.

3) dějiny programů a produkce – jako dějiny mediálních produktů a jejich prezentací

Zkoumání v této oblasti se zaměřuje na různé způsoby zobrazování, na jednotlivé žánry, témata, motivy atd. Z dějin programů to byl nejdříve rozhlas, poté televize, ale u obou lze říci, že jejich výzkum stále trochu zaostává, a to nejen kvůli tomu, že jsou hůře zdokumentovatelné, ale chybí i metodika a metodologie výzkumu (viz níže). U nových médií je situace ještě o poznání horší. Nová média navazují a částečně přejímají od „starých“ jejich formy i obsahy, ale při jejich zkoumání a zachycení vývoje hraje výraznou roli právě rozvoj technologií.

4) dějiny vnímání a účinků – jako dějiny uživatelů a jejich způsoby využití a vnímání mediálních obsahů

Tato oblast výzkumu je označována jako nejmladší. Dlouho byla bez dějin, bez formy, jednotlivé výzkumy představovaly jen reflexi mediální nabídky. I zde je silně pocíťována absence vlastní metodiky a metodologie zkoumání. Při zkoumání je patrný rozdíl mezi zkoumáním jednotlivých publik, jednotlivých médií a forem nabídek v sociálním prostředí a mezi změnami kulturního vnímání, které zapříčinily změny v užívání médií.

„Badatel“ (kdo)

Zde se jedná o otázku, kdo se vlastně dějinami médií a komunikace profesně zabývá. Podle zjištění Roose Collinse, uvedených v eseji Toward a Definition of Journalism History⁶, to bývají většinou ti, kdo již mají nějaké zkušenosti s jednou z disciplín, tedy buď s historií, nebo s praktickou žurnalistikou či mediálními studii. Tyto zkušenosti a praxe mají výrazný vliv na jejich práci, znají důvěrně pozadí, postupy, metody i specifika. Problém bývá při výběru metody práce. Vlastní metodologie oboru není ještě rozvinuta, při práci jsou využívány jednak metody historické práce, jednak metody sociálních či humanitních věd, a použitá metodologie se promítá i do výsledného zpracování – buď jde více o historickou práci a stránka mediální je upozaděna, nebo převládá stránka mediální a historická stránka hraje druhořadou roli.

Metodologie a metodika (jak)

Při zkoumání dějin médií bývá problematickou částí nedostatečně rozvinutá vlastní metodologie a metodika práce. Badatelé často (z nutnosti) pracují s metodami a způsoby zpracování příbuzných oborů, nejčastěji to bývají metody jednak historické práce (přímá a nepřímá metoda,

⁴ PALMEGIANO, Eugenia M. Re-Constructing Media History.

⁵ Einführung in die Publizistikwissenschaft

⁶ COLLINS, Ross F. Toward a Definition of Journalism History, s. 175-176.

induktivní a deduktivní metoda, analýza a syntéza, biografie, progresivní a retrospektivní metoda, typologie – sem se řadí i periodizace, a další), jednak metody sociálních věd, které lze následně kvalitativně či kvantitativně vyhodnocovat (rozhovory, dotazníky, focus-group, anketa, pozorování, experiment a další).

Vzhledem k tomu, že tyto metody jsou původně určeny pro jiné disciplíny, je nezbytné neustále připomínat, že oblast zkoumání je odlišná a tedy i aplikace by měla odpovídat oblasti zkoumání⁷. Na základě zvolené metody práce se nemění realita, jen její spodobnění a konstrukce (viz článek E. Palmegiano). Chris Daly, autor článku *The Historiography of Journalism History*⁸ se ve svém příspěvku snažil dobrat odpovědi, jak by měla vypadat vlastní teorie, či metodika práce u dějin médií. Pokouší se o definování ne přímo vlastní teorie, ale spíše o to, co by taková teorie měla mít, aby byla životaschopná. Vyjmenovává následující atributy:

- měla by být univerzální – nevázaná na místo a čas
- měla by být měřitelná – poskytující vhléd na úrovni jednotlivce, skupin či celé společnosti
- měla by vyvažovat podmíněnost a nahodilost
- měla by vysvětlovat modely a trendy bez jakýchkoliv postranních úmyslů
- měla by pomáhat redukovat intelektuální izolaci a spojit tuto disciplínu s ostatními
- měla by být dynamická a pomáhat pochopit změny v čase

Nejčastěji využívanou bývá v tomto případě metoda periodizace, která patří mezi specifické historické metody. U této metody jde o to, zachytit a stanovit pomyslný mezník, kdy jedna historická etapa střídá tu předchozí a určit důvod. Jednotlivé éry ovšem nezačínají ani nekončí na povel, v podstatě nelze určit hned, že se jedná o historickou událost, která se stane mezníkem. To se ukáže až při zpětném historickém výzkumu. Periodizace v podstatě slouží jako praktický nástroj pro porozumění změn⁹.

Místo

Výraznou úlohu při studiu hraje geografické začlenění, ve kterém média fungují. Tato problematika vyvstává hlavně v souvislosti se změnami hranic, vznikem či zánikem jednotlivých států atd. Dějiny médií se většinou píšou z hlediska vývoje na území jednoho státu, méně již etnograficky či národnostně, jako jsou např. dějiny médií menšin. Takto pojatá historie tvoří v podstatě základ, nelze psát či srovnávat bez znalosti vývoje „národních“ médií.

Čas

Dějiny médií nelze periodizovat podle všeobecně známých a uváděných historických událostí. Jejich vývoj je rozdílný, dějinné milníky představují v této oblasti jiné události, než které používá obecná historie. Výrazný vliv zde má rozvoj techniky a technologií, stejně tak i širší společenský kontext (vznik či zánik jednotlivých periodik, rozhlaso-

vých a televizních stanic atd.) a v neposlední řadě i kulturní klima.

Kromě směru vývoje se badatelé zaměřují také na rychlost a perspektivy historických změn. Podle závěrů vypracovaných francouzskou školou Annales jsou zde rozdíly mezi dlouhodobým, střednědobým a krátkodobým vývojem¹⁰. Do historie „krátkodobého vývoje“ lze zahrnout dějiny událostí, nebo i dějiny institucí, dále pak práce jednotlivých vynálezců, jedná se o historii psanou „shoradolů“ (historie nazíraná z pohledu prominentních vůdců a institucí). „Střednědobý vývoj“ je možné ilustrovat na proměně žánrů v čase, samotných médií či institucí, obzvláště, jestliže je transformace institucí brána jako kulturní fenomén. Do „dlouhodobého vývoje“ patří např. čtenářské návyky, důvěra či vkus uživatelů, tedy např. které „příběhy“ zůstanou populární i v okamžiku, kdy se změni žánr. Tento vývoj koresponduje také v mnoha ohledech s historií psanou „zdola“.

Jednou z nejčastěji používaných metod je periodizace. Stále vyvstává otázka, jaká jsou kritéria periodizace¹¹, jak máme definovat období, které pravděpodobně ještě neskončilo. Autor článku *Proximity and distance* G. Agger dochází k závěru, že je snadnější definovat kratší časové úseky, které se vztahují k určitému území nebo státu. Problém s určením nějakého časového období vzrůstá, jestliže je snaha zachytit jej na nadnárodní či mezinárodní úrovni. Jiná periodizace se také používá např. při zachycení vývoje programu a jiná u zkoumání vývoje samotné instituce atd.

Obsah

Další výraznou entitou při studiu dějin médií je samotný obsah mediální produkce. Zde se snaží zodpovědět otázky, jak se proměňoval obsah v průběhu času, tedy jaké formáty se objevovaly, jaké žánry, způsoby zpracování, tematizace (politika, ekonomika, sport, kultura atd.). Některé tyto oblasti si postupem času vyžádaly užší specializaci, díky čemuž vznikly i samostatné podobory, např. ekonomická žurnalistika, sportovní žurnalistika, atd.

Je nutné neustále připomínat, že při studiu není možné opomíjet různé vlivy, které působily na média v minulosti, ať už se jedná o ekonomický, společenský či technologický vývoj. Na historii nelze zcela pohlížet z dnešní perspektivy, neboť stav poznání tehdy byl odlišný od stavu v současnosti.

Historiografie a jednotlivá média

Dějiny tisku. Při svém vzniku jsou dějiny tisku pojímány hlavně jako dějiny institucí. Hlavní pozornost je věnována přínosu a vlivu periodik na vznik veřejného mínění, ale méně se ve svém výzkumu již zabývá tématy, která přinášela a obsahem jednotlivých příspěvků. Na okraji také zůstávají i jednotlivé formy a jejich vývoj (např. reportáž, fejeton atd.). Výzkum se zaměřuje převážně na instituce, které působily delší časové období, protože tím měly větší vliv na společnost a její běžný život. Dějiny tisku úzce souvisí

⁷ Viz např. článek Chrise Dally *The Historiography of Journalism History*, či článek Rosse Collinse „Toward a Definition of Journalism History“.

⁸ DALY, Chris. *The Historiography of Journalism*, Part 1

⁹ Tamtéž, Part 2

¹⁰ Podrobně viz článek Sorena Kolstrup *The Change of News Structure : Danish Newspapers 1873-1914* ve sborníku *Media history : Theories, Methods, Analysis*, s. 67-108.

¹¹ Tomuto tématu se věnuje článek Gunhilda Agger *Proximity and Distance : Perspectives for Analysis of TV Fiction and its History* ze sborníku *Media history : Theories, Methods, Analysis*, s. 149-174.

s dějinami písma a tiskařských technik, které umožnily posléze doprovodit text obrazovou přílohou, nejdříve to byly dřevorezby, později kresby a fotografie. Snazší dostupnost, která byla spojena s rozšířením nových tiskařských technik a možnostmi masovějšího šíření informací, souvisí také s rozvojem gramotnosti. Další z oblastí zkoumání jsou „přechody“ z jednotlivých epoch do druhých, čím jsou charakteristické a jak se změny projevují. Konec jedné éry ještě neznamená její zánik, spíše se jedná o její transformaci do nové podoby.

Dějiny fotografie. Mediální studia se historicky v oblasti vizuálních médií zabývají kresbami (včetně karikatur), reklamou, designem, ilustracemi, fotografiemi, filmovými týdeníky (aktualitami) a filmem. Obrazy a obrazová média mají své limity, přesto mohou sloužit jako přímý objekt studia¹², ale např. na fotografii se stále pohlíží jako na poněkud zanedbávaný předmět zkoumání.

Fotografie má dokumentační charakter, má schopnost „zpřístupnit“ momenty historie nebo celých období, zároveň může sloužit i jako objekt studia v oblasti vývoje fotografických technik. Dle postřehů bývalého kurátora fotografií v „Museum of Modern Art“ Johna Szarkowského¹³ je nutné mít neustále na zřeteli historický kontext, vnímat estetiku vyobrazení s ohledem na to, co bylo považováno za krásné, vkusné, tvůrčí v určitých historických etapách, a v neposlední řadě brát v potaz i technické možnosti.

Fotografie vypovídá nejen o tom, co je na ni úmyslně zachyceno, ale zároveň podává také obraz doby, např. styl oblékání, způsob zobrazování, prostředí, či témata, tedy co bylo zajímavé, proč a čím. Často je zajímavější to, co bylo zachyceno nezáměrně.

Dějiny filmu. Dějiny filmu se nejčastěji zaměřují na zkoumání jednotlivých titulů a jejich tvůrců, jako jsou režiséři, herci, scénáristé atd., dále pak na dějiny jednotlivých filmových studií a podniků. O metodologii výzkumu filmu se začíná mluvit více až koncem 80. let 20. stol. Specifikum filmu je v tom, že se jedná o ryze kolektivní dílo (režiséři, scénáristé, kameramani, herci ad.) a před badateli tak vyvstává otázka, zda lze historicky podchytit vývoj jednotlivých skupin, nebo je nutné film pojímat vždy jako celek.

Poměrně velké mezery v historickém bádání představují dějiny kin, kde také chybí systematický výzkum, protože kina, jako jedna určitá instituce, měla a mají (až na výjimky) krátkou životnost. V této souvislosti se připomínají spíše určitá jména, osobnosti, které měly nějaký výraznější vliv na vývoj v oblasti kinematografie.

Další oblastí zkoumání je samotná medialita filmu, tedy film jako masové médium, co jej dělá masovým médiem a jaké má k tomu dispozice. Film jako masmédiem se prosadil relativně brzo, na druhé straně výzkum filmových zážitků a filmového života a jeho vliv na reálný svět diváků se objevuje také až později.

U filmu se zkoumá většinou obsah, téma, motiv, a to i se zřetelem na technické a technologické změny a způsoby zobrazování. Další otázkou pro badatele zůstávají dějiny

filmu z regionálního a lokálního hlediska, tedy jakým způsobem je lze metodicky podchytit, jak je zkoumat a jaké jsou jejich odlišnosti.

Dějiny rozhlasu a televize. Stejně jako u dějin tisku jde převážně o dějiny institucí, o dějiny jednotlivých rozhlasových a televizních stanic. Historický výzkum mediality v jednotlivých médiích nelze provádět bez ohledu na další aspekty, u rozhlasu a televize se to neobjede bez přihlídnutí k technice a technickému rozvoji. Výzkum se opět koncentruje na jednotlivé oblasti: na dějiny institucí, dějiny techniky a dějiny vlivu a účinků na publikum.

Např. dějiny rozhlasu, jako jednotlivých institucí, jsou vnímány v kontextu určitých specifík národních států. Nejdříve to byly malé lokální instituce, z některých se posléze vyvinuly centrálně řízené organizace. K tomuto tématu lze připomenout rozsáhlou práci Asa Briggse o „komplexní“ historii britského rozhlasu¹⁴, která představuje jednu ze základních publikací k tématu. V souvislosti s touto prací lze uvést ideu, že existuje něco jako „druhá generace“ historie, totiž že na základě této knihy ostatní historici pokračují v dalším bádání, např. v hlubším studiu tvorby programu, koncepci výběru hudby atd. K výzkumu programové skladby jsou k dispozici záznamy a přepisy programů (s poznámkami editorů atd.) a ukazují tak cestu od myšlenky ke konečnému vysílání. Problém je se zmapováním vysílání v předválečných letech, neboť z té doby se mnoho záznamů nedochovalo, a to kvůli živému vysílání. Z této doby existují pouze fragmenty tištěných záznamů či přepisů o významných historických událostech, např. o generální stávce z roku 1926, či Mnichovské krizi z roku 1938. Badatelům tak chybí jeden z hlavních „stavebních materiálů“, a to primární prameny. Kromě primárních pramenů se hojně využívají i sekundární prameny, mezi které patří např. zprávy o vysílání, záznamy z jednání různých komisí, atd.¹⁵

Sít'ová (nová) média. O sít'ových, nebo také nových médiích se hovoří s rozšířením PC a komputerační společnosti. Historický výzkum v této oblasti je poněkud problematický, protože vznik a vývoj nebyl v počátečních fázích nijak plánovitě dokumentován a archivován. Dějiny internetu jsou převážně pojímány jako dějiny techniky a technických podmínek.

Historické zpracování se pohybuje mezi teorií a popisem stavu sít'ových médií v rozdílných časových etapách a historickým popisem a vývojem obecně. Při zkoumání sít'ových médií je potřeba i rozdílný přístup v metodice. Tato média mají jinou teorii a jiné základy, než „klasická“ média. Dnešní „nová“ média začínají svoji historii od počátků počítačových strojů, přes kódování a dekodování až po digitální princip současnosti. Stejně jako v předchozích případech i zde, s nástupem dalšího „nového“ média vyvstává otázka, jakým způsobem změni užívání, význam i funkci „starých“ médií.

Co se týče vymezení objektu zkoumání, je obtížné určit a rozhodnout, co bylo staré a co nové v určité době. Nová média jsou charakterizována jako pokračovatelé starých (tradičních) médií, ale v jiném významu.

¹² HUDSON, Berkley. To Privilege the Visual : an Alternative Approach to Media History.

¹³ Tamtéž, s. 139.

¹⁴ BRIGGS, Asa. *The history of broadcasting in the United Kingdom*. London: Oxford University Press, 1961-[1995]. 5 Vol.

¹⁵ SCANNEL, Paddy. *History, media and communication*.

Závěr

Dějiny médií jsou relativně mladá disciplína. Její počátky lze datovat až do poč. 20. stol. Badatelé se většinou zaměřují na historii „národních“ médií v jednotlivých státech, v jednotlivých etapách, na jejich rozdílné charakteristiky, účinky, vývoj. Jako mladá disciplína, která se pohybuje na pomezí několika dalších oborů se potýká s některými problémy, jedním z úhelných je stále nedostatečně vyvinutá a propracovaná vlastní metodologie, proto pro své potřeby využívá metody z ostatních vědních disciplín, obzvláště z historie a sociálních věd. Jako vědní disciplína představují dějiny médií pro badatele široké pole působnosti, početná bílá místa stále čekají na svá zaplnění.

Literatura

Einführung in die Publizistikwissenschaft. Heinz BONFADELLI, Otfried JARREN, Gabrielle SIEGERT (Hrsg.). 2. Aufl. Berne : Haupt, 2005. 619 s. (UTB Kommunikationswissenschaft, 2170). ISBN 3-8252-2170-9
HICKEITHIER, Knut. Mediengeschichte. In: *Einführung in die Medienwissenschaft.* Gebhart Rusch (Hrsg.). 1. Aufl. Wiesbaden: Westdeutscher Verlag, 2002. 393 s. ISBN 3531133233.

Media history : Theories, Methods, Analysis. Aarhus : Aarhus University Press, 2002.

CAVANGH, Allison. Contesting Media History. *Westminster Papers in Communication and Culture*, 2007, vol. 4(4), s. 5-23. ISSN 1744-6708.

COLLINS, Ross F. Toward a Definiton of Journalism History. *American Journalism*, Winter 2009, s. 175-176.

DALY, Chris. The Historiography of Journalism History: Part 1: „An Overview“. *American Journalism*, Winter 2009, s. 141-147.

DALY, Chris. The Historiography of Journalism History: Part 2: „Toward a New Theory“. *American Journalism*, Winter 2009, s. 148-155.

HUDSON, Berkley. To Privilege the Visual : an Alternative Approach to Media History. *American Journalism*, Winter 2009, s. 138-140.

PALMEGIANO, Eugenia M. Re-Constructing Media History. *American Journalism*, Winter 2005, s. 133-136.

SCANNELL, Paddy. History, media and communication. In: *A Handbook of Media and Communicaiton Research.* Ed. by Klaus Brun Jensen. London : Routledge, 2002, s. 192-205.